Vrienden voor het leven

Nieuwsbrief van

vrienden van
expertisecentrum
euthanasie

No.6, winter 2020

‘Het was fijn om met een onafhankelijke deskundige te kunnen overleggen.’

Expertisecentrum Euthanasie als sparringpartner voor huisartsen

‘Ik kon steeds meer achter het verzoek gaan staan.’

Als huisarts Anne Marie Sprengers een euthanasieverzoek krijgt van een patiënte van 59 jaar met multiple sclerose (MS) weet zij even niet wat zij met de vraag aan moet. Zij vraagt ondersteuning van Expertisecentrum Euthanasie.

In de twintig jaar dat Anne Marie Sprengers als huisarts in het gezondheidscentrum in Utrecht werkt, heeft zij maximaal tien keer euthanasie verleend. “Soms is het drie keer per jaar; dan weer een hele tijd niet”, vertelt zij. “Het voelt zeker niet als routine. Het blijft elke keer weer bijzonder.”

Alle keren dat zij een euthanasietraject met iemand doorliep, waren het patiënten die terminaal waren. Tot die keer dat een vrouw met MS zich bij haar meldt. “Deze mevrouw was als patiënte bij mij gekomen na het vertrek van een collega uit onze praktijk”, vertelt Sprengers. “Ik had één keer een kennismakingsgesprek met haar gehad en verder was ons contact via de mail verlopen. Het contact was nooit makkelijk, omdat ze teleurstellende ervaringen had met de gezondheidszorg en zich altijd zeer kritisch opstelde. We konden het niet snel goed doen. Op een gegeven moment werd ik gebeld door de oogafdeling van het ziekenhuis. Mevrouw was door een complicatie bij de immuuntherapie plotseling blind geworden en gaf aan dat zij euthanasie wilde. Ik had dat niet verwacht en voelde me daar erg door overvallen.”

Stellig

“Ik kon het me op zich wel voorstellen”, legt Sprengers uit. “De worsteling met MS en nu ook die blindheid erbij, maar ik wilde meer weten. Het moest voor mezelf ook goed voelen om te kunnen voldoen aan haar verzoek. Ik heb haar opgezocht in het ziekenhuis en een uur met haar gepraat over haar ziekteproces, de blindheid en hoe het op dat moment met haar ging. Later ben ik ook bij haar thuis geweest. Het was lastig communiceren. Ze was heel stellig in haar verzoek en toonde weinig emotie. Ze was niet bereid nog langer af te wachten hoe haar ziekteproces verder zou verlopen. Voor mij was het lastig om te beoordelen of ik in het euthanasietraject aan alle wettelijke criteria zou kunnen voldoen. Lag er bijvoorbeeld geen depressie onder haar wens, of psychisch lijden? Tijdens het sparren hierover met collega’s gaf een van hen aan dat zij goede ervaringen had met Expertisecentrum Euthanasie. ‘Zij kunnen mee op huisbezoek of telefonisch advies geven’, hoorde ik. Toen heb ik contact opgenomen.”

> ‘Mijn patiënte oefende druk uit. Zij wilde het liefst morgen euthanasie.’

Weloverwogen

Tijdens het eerste telefoongesprek met de consulent euthanasie van het expertisecentrum kreeg de huisarts tips over de punten waarop zij kon doorvragen in een gesprek met de patiënte. “Mevrouw leefde een heel geïsoleerd bestaan. Zij had een klein netwerk. Ik wilde erachter komen hoe dat zo gekomen was. Ook was het belangrijk door te vragen hoe zij in het leven stond, zodat ik een eventuele depressie kon uitsluiten. Bij een volgend bezoek is de consulent euthanasie meegegaan. Hij vroeg haar vooral waarom zij er niet voor koos om te revalideren, of een andere therapie te volgen. Het gesprek hielp mij heel erg om een goed beeld te krijgen. De patiënte was niet depressief, kon nog wel genieten van dingen, maar was klaar met het lijden. Zij vond dat zij lang genoeg had gestreden. Ik zag steeds meer dat haar keuze weloverwogen was en leerde hoe zij in het leven stond. Dat voelde voor mij goed. Ik kon steeds meer achter het verzoek gaan staan.”

Appèl

“De consulent euthanasie had benadrukt, dat ik ook de tijd voor mezelf moest nemen. Mijn patiënte oefende druk uit. Zij wilde het liefst morgen euthanasie. Ik werd een beetje meegezogen door dat dringende appèl. Toen we beiden zover waren, hebben we de SCEN-arts gebeld en heb ik met de patiënte een datum vastgesteld. Helaas kreeg zij de dag *Lees verder op pagina 2 >*

In dit nummer

Met uw steun
Wachtlijst psychiatrie te lijf

De tweede golf
Corona en het expertisecentrum

Nieuwe columnist
Leef mee met Willeke Stadtman

Fysiek of online
Hoe wilt u contact houden?

Opgevangen
‘Daar komt de verloskundige!’

> vervolg interview voordat de SCEN-arts zou komen een herseninfarct. In het ziekenhuis bleek zij eenzijdig verlamd en ze kon nog maar moeilijk praten. De SCEN-arts heeft haar bezocht en gelukkig oordeelde hij positief over het euthanasieverzoek. Het ziekenhuis wilde echter niet meewerken aan de uitvoering van het verzoek. Uiteindelijk is mevrouw met een ambulance naar huis gebracht. Daar heb ik haar een paar dagen laten euthanasie kunnen verlenen."

> 'Het kan enorm helpen als je als huisarts iemand hebt om mee te sparren.'

Zorgvuldigheidseisen

"Het is een casus die me lang bij zal blijven. Ik heb het gevoel dat ik haar goed heb kunnen helpen, dat ik echt iets voor haar heb kunnen betekenen. De consulent heeft nog gevraagd of ik ondersteuning nodig had bij het praktische deel van de euthanasie, maar dat was niet nodig. De vraag die ik had, lag meer op de beoordeling of ik met deze casus aan alle zorgvuldigheidseisen kon voldoen. Het heeft mij enorm geholpen dat ik iemand had die mij liet zien op welke onderwerpen ik kon doorvragen en op welke manier. Zo kon ik een beter beeld krijgen. Ik voelde me echt gesteund en het was fijn om met een onafhankelijke deskundige te kunnen overleggen. De uitvoering van de euthanasie zelf was niet nieuw voor mij en daarom vormde dat geen enkel punt."

Helpen

Sprengers vindt dat het werk van de consulent euthanasie wel wat meer voor het voetlicht mag worden gebracht. "Dat iemand met je kan meedenken, kan adviseren en mee kan gaan op huisbezoek mag wat mij betreft meer gepromoot worden. Huisartsen kunnen de neiging hebben om een euthanasieverzoek over te dragen aan Expertisecentrum Euthanasie. Maar soms zijn er wachttijden voor de patiënten en bovendien kost overdragen ook tijd. Het contact met de consulent was in mijn geval snel gelegd. Ik heb ervaren dat het enorm kan helpen als je als huisarts iemand hebt om mee te sparren."

5 Jaar consulent euthanasie

Sinds vijf jaar biedt Expertisecentrum Euthanasie de diensten aan van de consulent euthanasie. Na een aarzelende start vinden nu steeds meer artsen hun weg naar de consulent. Dit jaar begeleidde het expertisecentrum al 223 huisartsen en medisch specialisten bij euthanasietrajecten van hun patiënten. In totaal werken er acht consulent-verpleegkundigen en acht consulent-artsen bij het expertisecentrum. De consulenten worden betaald door de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie. Door de expertise te delen met het werkveld kunnen (huis)artsen zelf het verzoek van hun patiënt op zich nemen en hoeft de hulpvrager zich niet tot onbekende behandelaars te richten.

Column

Leef mee met Willeke Stadtman, arts Expertisecentrum Euthanasie.

Corona

Jarenlang werkte ik zonder de aanwezigheid van een minuscuul virus dat ons leven achteloos in de war schopt. Dat voorlopig van geen ophouden weet. Dat zich maar moeizaam laat kennen. Ons voor verrassingen stelt. Dat maakt dat we achter de feiten aan lopen.

In maart moesten wij ons werk voor Expertisecentrum Euthanasie opschorten vanwege de intelligente lockdown. Toch mocht ik nog een euthanasie uitvoeren bij een patiënt met een uitbehandelde psychische aandoening, omdat de datum al vaststond. Daar stonden verpleegkundige Monique en ik voor de deur. We wisten wie achter die deur zou staan. Zeventwintig was hij en ouder zou hij nooit worden. De deur ging open. Mike keek ons aan. Een beetje verbaasd. Hij had niet gedacht dat we zouden komen.

Hij had een ernstige stoornis in het autistisch spectrum. In onze gesprekken hadden we zijn onvermogen om contact te hebben met mensen, met ons, met zijn moeder, meegemaakt. Het onvermogen dat hij met zijn lange zwarte onverzorgde haren ongewild demonstreerde door de stilte, de tijd die hij nam bij een vraag – alsof er iets haperde. De antwoorden die uitbleven. De antwoorden die we hem toch ontlokten. Antwoorden die nodig waren om hem te kunnen helpen. Parallelle werelden. Dat was precies wat de basis van zijn lijden was. Hij begreep de ander niet: 'Ik kan niets met mensen.'

> 'Daar zaten we op onze stoelen. Het voelde tegennatuurlijk.'

Bij een uitvoering proberen we altijd enige lichtheid in de zwaarte van het moment te brengen. Professionele én menselijke betrokkenheid, warmte en een uitgestoken hand, een arm om iemands schouder.

Zijn moeder was jong en intens verdrietig. Wij moesten op anderhalve meter blijven. Mike ging zijn apparatuur uitschakelen. Daar zaten we op onze stoelen. Het voelde tegennatuurlijk. Het duurde lang voordat Mike beneden kwam, de computers waren uit.

Hij lag op zijn bed, zijn moeder naast hem. Er waren geen laatste woorden. Mike hield zijn eigen handen vast.

Ingewilligde euthanasieverzoeken naar diagnose

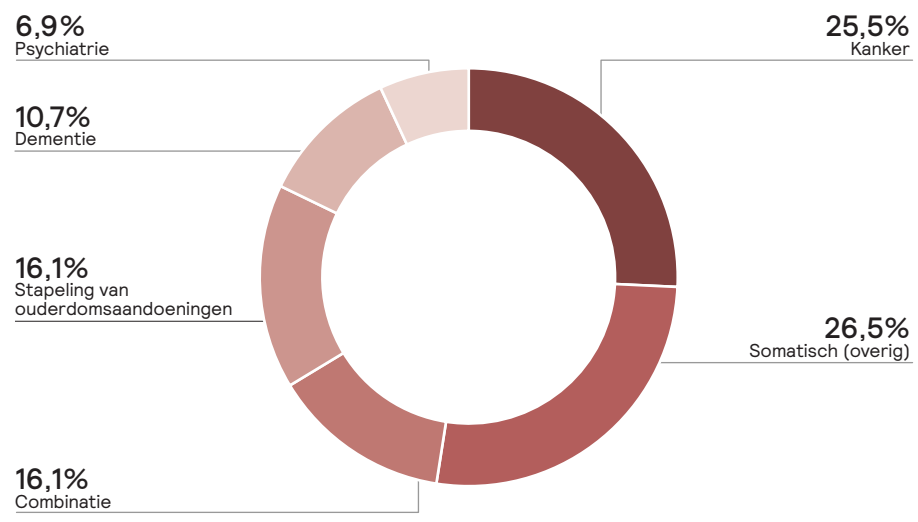

Bron: Jaarverslag Expertisecentrum Euthanasie 2019

Standpunt Expertisecentrum Euthanasie

Euthanasie bij psychiatrie

De meningen over euthanasie bij psychiatrie zijn sterk verdeeld. Expertisecentrum Euthanasie vindt dat een psychiatrisch patiënt – net als een patiënt met lichamelijke klachten – zodanig ziek kan zijn dat er geen mogelijkheden meer zijn om het lijden te verlichten.

Wij kunnen ons voorstellen dat iemand dan een doodswens heeft. Euthanasie bij psychiatrie blijft echter een bijzonder ingewikkeld terrein, waar wij met extra behoedzaamheid moeten werken, omdat er zoveel valkuilen zijn. Sommige psychiatrische aandoeningen kunnen bijvoorbeeld de wilsbekwaamheid beïnvloeden of suïcidaliteit veroorzaken. Niet voor niets wordt in het euthanasietraject naast het advies van een SCEN-arts ook om een second opinion van een onafhankelijk psychiater gevraagd. Om euthanasie te mogen verlenen, moet vaststaan dat de hulpvrager wilsbekwaam is en dat er geen redelijke behandelmogelijkheden meer zijn.

Vraag & Antwoord

Hoe lang duurt het voordat ik euthanasie krijg?

Het hangt van uw persoonlijke situatie af of een team van Expertisecentrum Euthanasie veel of weinig tijd nodig heeft om uw euthanasieverzoek te kunnen beoordelen. Terminaal zieke kankerpatiënten bijvoorbeeld kunnen soms heel snel geholpen worden, terwijl psychiatrische patiënten vanwege het tekort aan psychiaters rekening moeten houden met een wachttijd van twee jaar, gevolgd door een langdurig onderzoek dat vaak vele maanden vergt.

Wat zijn de wettelijke criteria waaraan een arts moet voldoen?

De wet stelt dat de arts die u euthanasie geeft tot de overtuiging moet zijn gekomen dat u ondraaglijk en uitzichtloos lijdt, dat behandeling geen zin meer heeft en dat er geen redelijke andere alternatieven meer zijn. De arts moet daarnaast zeker weten dat het úw verzoek is (en dus niet van uw familie bijvoorbeeld), dat het verzoek duurzaam is (dus niet in een opwelling gedaan) en dat u goed begrijpt wat de consequentie is van wat u vraagt. U moet wilsbekwaam zijn of een duidelijke wilsverklaring hebben. Ook in het geval van een wilsverklaring moet u voldoen aan alle wettelijke eisen.

Heeft u ook een vraag voor Expertisecentrum Euthanasie?
Mail vrienden@expertisecentrumeuthanasie.nl.
U krijgt altijd persoonlijk antwoord en misschien staat uw vraag de volgende keer in deze rubriek.

Even mailen met...

Sonja Kersten

Welke gevolgen heeft de tweede coronagolf voor de hulpverlening van Expertisecentrum Euthanasie? Bestuurder Sonja Kersten geeft antwoord.

Toen we in het voorjaar werden overvallen door dit nieuwe virus en de overheid aan de landelijke noodrem trok, moest Expertisecentrum Euthanasie – met pijn in het hart! – besluiten om de patiëntenzorg grotendeels stil te leggen. We wisten niet goed wat we konden verwachten, beschikten niet over beschermingsmiddelen en we hadden geen goed zicht op de eventuele kwetsbaarheid van onze medewerkers. Die situatie is nu gelukkig anders.

Onze zorg is cruciaal voor heel veel patiënten. Het stilleggen van onze hulpverlening is onwenselijk. In plaats daarvan zoeken we de juiste balans: onze bewegingen zoveel mogelijk beperken en tegelijkertijd de patiënten-zorg op een verantwoorde wijze voortzetten. Expertisecentrum Euthanasie volgt de richtlijnen van het RIVM. Veilig (kunnen) werken is essentieel voor onze patiënten, onze artsen, verpleegkundigen, en ieders naasten. Gelukkig hebben we nu wél medische beschermingsmiddelen en bij klachten kunnen onze medewerkers zich dezelfde dag nog laten testen. Binnen vijftien minuten weten ze of ze corona hebben. Net als tijdens de eerste golf zijn er minder zorgmedewerkers beschikbaar. Een aantal is vanwege de leeftijd extra kwetsbaar voor de risico's van Covid19, anderen werken ook in het ziekenhuis en moeten zich daar inzetten. Als u deze nieuwsbrief leest hebben er inmiddels een tiental nieuwe artsen (waaronder twee psychiaters!) en een verpleegkundige onze driedaagse starttraining afgerond; zij kunnen dus aan de slag. Met z'n allen zorgen we er elke dag voor dat de euthanasiezorg van het expertisecentrum zo goed mogelijk door kan gaan.

Opgevangen

'Als ik de kwaliteit van mijn leven niet meer aanvaardbaar vind – en het mag best nog een beetje minder dan het nu is – dan stop ik ermee.'

Hanneke Groenteman
journalist en presentator

'Ik zou het weer doen.'

Marinou Arends
specialist ouderengeneeskunde die vervolgd werd (en vrijgesproken!) voor het verlenen van euthanasie aan een wilsonbekwame patiënt

'Dat ik serieus genomen werd en de optie op euthanasie bleef houden, gaf me rust.'

Mirte Sonntag
hulpvrager Expertisecentrum Euthanasie

'Daar komt de verloskundige!'

Patiënt Expertisecentrum Euthanasie
op het moment dat het team binnenkomt voor het verlenen van euthanasie

Marc Mulders, arts Expertisecentrum Euthanasie: "We moeten onszelf meer in de etalage zetten".

Dankzij steun stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie

Wachtlijst psychiatrie te lijf

Vanwege het tekort aan psychiaters is de wachttijd bij Expertisecentrum Euthanasie voor hulpvragers met een psychische stoornis opgelopen tot twee jaar. Dat moet veranderen. Met uw steun is het expertisecentrum een intensieve campagne gestart.

"De wachttijd voor psychiatrische patiënten is onaanvaardbaar lang", zegt dokter Marc Mulders, manager patiëntenzorg bij Expertisecentrum Euthanasie. "De dood is voor deze mensen hun laatste strohalm en het expertisecentrum is vaak het enige alternatief, en dan zeggen wij: 'U komt mogelijk in aanmerking, maar dat gaan we pas over twee jaar toetsen. Slechts tien procent van de psychiatrisch patiënten die zich bij ons aanmeldt komt daadwerkelijk voor euthanasie in aanmerking. Maar of je tot die tien procent behoort, weet je na afloop van het onderzoek dat over circa twee jaar pas begint. Dat is heel cru en wrang."

Onderzoeksteam

In 2019 ontving het expertisecentrum 822 hulpvragen van psychiatrische patiënten. Casemanagers kijken op basis van het medisch dossier of er voldoende aanknopingspunten zijn voor een gesprek met een psychiater. Bij bijna de helft van de aanmeldingen vindt in dit stadium – altijd in overleg met de psychiater – al een afwijzing plaats. De overige hulpvragers gaan door naar het spreekuur, waar het de psychiater is die bepaalt of iemand in aanmerking komt om het onderzoeks-traject in te gaan. Daarna moet het toewijzen van het onderzoeksteam volgen en daar begint voor de hulpvrager het lange wachten, omdat zo'n team niet snel beschikbaar is. Het expertisecentrum heeft slechts zeven psychiaters beschikbaar. In 2019 verleenden zij in totaal 62 keer euthanasie.

Nood

"Elk euthanasieverzoek verdient een eerlijke toetsing", zegt Mulders. "Niemand wil zomaar dood. Uit de retrospectieve dossierstudie 'Psychiatrische patiënten bij Expertise-centrum Euthanasie' blijkt dat er bij het overgrote deel van de hulpvra-gers sprake is van ernstige en complexe psychiatrische problematiek. Patiënten hebben veelal meerdere medische diagnoses, zijn op meerdere gebieden vastgelopen (studie, werk, relaties) en langdurig – vaak langer dan 10 jaar – behandeld in de geestelijke gezondheidszorg voordat zij een euthanasieverzoek doen. De nood is groot en er is geen zicht op verbetering."

Expertisecentrum Euthanasie verrichtte de dossierstudie in samenwerking met Amsterdam UMC, locatie AMC, in opdracht van het ministerie van VWS. De resultaten zijn eind 2019 aan minister Hugo de Jonge overhandigd.

> 'We moeten onszelf meer in de etalage zetten.'

Aanpak

Met het 'Plan van aanpak wachtlijst psychiatrie' gaat het expertisecen-trum de lange wachttijd te lijf. Dankzij de steun van de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie kan een Relatiebeheerder Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) worden aangetrokken, die samenwerking met GGZ-instellingen realiseert. "We hebben de beroepsgroep echt nodig", zegt Mulders. "Meer psychia-ters zouden bereid moeten zijn om euthanasietrajecten van hun patiën-ten zelf op te pakken, eventueel met onze begeleiding."

Ook in het plan: meer aansluiting bij de basisopleiding van psychiaters, bijvoorbeeld door het geven van colleges en het creëren van stageplekken.

Etalage

Het expertisecentrum is onlangs een intensieve campagne gestart, gericht op psychiaters en psychiatrisch verpleegkundigen. Mulders: "Ik merk dat veel psychiaters niet weten wat Expertisecentrum Euthanasie doet. Ze hebben bijvoorbeeld geen idee dat ze ook bij ons terecht kunnen voor advies, begeleiding en scholing. We moeten onszelf meer in de etalage zetten." Ook deze campagne, met advertenties in medische vakbladen, een podcast en een informatiekrant voor psychiaters, is mogelijk dankzij steun van de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie.

Mulders is zich ervan bewust dat de aanpak tijd zal vergen. "Gezien de omvang van het probleem en de positie van euthanasie binnen de psychiatrie moeten we op korte termijn geen wonderen verwachten. Maar het plan van aanpak is goed doordacht. We doen alles wat mogelijk is om de wachttijd te verkorten."

Mogelijk gemaakt door de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie

- Dossierstudie 'Psychiatrische patiënten bij Expertisecentrum Euthanasie'.
- Na(scholing) voor psychiaters
- Consulenten euthanasie: advies of begeleiding bij euthanasietrajecten
- Relatiebeheerder Gees-telijke Gezondheidszorg (GGZ)
- Bewustwordings- en wervingscampagne, gericht op psychiaters en psychiatrisch verpleegkundigen

Fysiek of online

Hoe wilt u contact houden?

Het bestuur van de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie is benieuwd: zou u naar een vriendenbijeenkomst – uiteraard coronaproof georganiseerd – komen? En wat vindt u van een webinar? Laat het ons weten!

Het bestuur wil ook tijdens de coronapandemie met u in contact blijven. Dat kan op verschillende manieren; we horen graag wat ú wilt. Stel, we organiseren vriendenbijeenkomsten volgens de richtlijnen van het RIVM, met maximaal 30 personen (inclusief enkele bestuursleden, sprekers en medewerkers) op een locatie waar de 1,5-meter regel goed toepasbaar is, zou u zich dan hiervoor opgeven? Bij voldoende belangstelling organiseren we met alle plezier een vriendenbijeenkomst zoals u van ons gewend bent: u hoort alles over de laatste ontwikkelingen bij Expertisecentrum Euthanasie en de euthanasiezorg in Nederland, u hoort verhalen uit de praktijk en uw vragen worden beantwoord. Via de bon op deze pagina kunt u uw interesse hiervoor kenbaar maken.

Thuis

We zijn ook benieuwd hoe u denkt over een virtuele vriendenbijeenkomst. Een zogenoemd webinar. U kunt dan live, op een vastgesteld tijdstip, thuis, vanaf uw eigen computer, tablet of laptop het hele programma volgen, waarbij ook gelegenheid is om via een chatbox vragen te stellen. U heeft alleen een goede internetverbinding nodig. We sturen u vooraf een link waarmee u het programma kunt volgen. Uiteraard ontvangt u ook een duidelijke handleiding.

We horen graag van u.

We horen graag van u; hoe wilt u contact houden met de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie? Kruis aan wat voor u van toepassing is. U kunt meerdere voorkeuren opgeven.

☐ Ja, ik zou graag een vriendenbijeenkomst bezoeken – mits deze coronaproof is georganiseerd.

☐ Een 'live' vriendenbijeenkomst bijwonen is gedurende de coronapandemie voor mij geen optie.

☐ Goed idee: een webinar! Ik zou mij hiervoor opgeven.

Naam _____

Adres _____

Woonplaats _____

E-mail adres _____

Stuur de ingevulde bon naar:

Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie,
Antwoordnummer 286, 1800 VB Alkmaar

U kunt ook uw voorkeuren digitaal aan ons doorgeven via expertisecentrumeuthanasie.nl/vriendenbijeenkomst

Word ook vriend voor het leven.

Praat u wel eens met familie, vrienden en kennissen over euthanasie? Dan hebt u vast ook gemerkt dat u niet de enige bent die zich betrokken voelt bij dit onderwerp. Aan geïnteresseerden kunt u natuurlijk deze nieuwsbrief doorgeven. U kunt ook een extra nieuwsbrief of informatiemateriaal aanvragen als u belt met 070 891 26 21. Wij sturen dat dan direct op.

Nieuwe vrienden zijn van harte welkom. Ze ontvangen drie keer per jaar de nieuwsbrief 'Vrienden voor het leven' en uitnodigingen voor vriendenbijeenkomsten met actuele thema's zoals euthanasie bij dementie, stapeling van ouderdomsklachten of psychische stoornissen.

Ja, ik word vriend.

Ik steun Expertisecentrum Euthanasie met

☐ € 10,- ☐ € 25,- ☐ € 50,-

☐ een ander bedrag namelijk: € _____

☐ Per maand ☐ Per kwartaal ☐ Per half jaar ☐ Per jaar

Mijn gegevens

☐ de heer ☐ mevrouw

Voorletters _____

Achternaam _____

Adres _____

Postcode _____

Woonplaats _____

Telefoon _____

E-mail _____

Geboortedatum _____

☐ Ja, ik ontvang graag drie keer per jaar de vriendennieuwsbrief met nieuws en informatie over het werk van Expertisecentrum Euthanasie.
☐ via de post ☐ digitaal (s.v.p. aanvinken)
Ik machtig de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie om bovengenoemd bedrag af te schrijven van mijn bankrekening.

Bank _____

Rekeningnummer (IBAN) _____

Datum _____

Handtekening _____

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie. U ontvangt een schriftelijke bevestiging. Dit formulier kunt u ook in een gesloten envelop verzenden; ook dan is een postzegel niet nodig. Wij vinden uw privacy belangrijk. Meer informatie leest u hierover op expertisecentrumeuthanasie.nl/privacyverklaring.

Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie
Antwoordnummer 286
1800 VB Alkmaar

Colofon

No. 6, winter 2020

'Vrienden voor het leven' is een uitgave van de stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie. De nieuwsbrief verschijnt drie keer per jaar (papier en digitaal). Donateurs ontvangen de nieuwsbrief gratis.

Eisenhowerlaan 104, 2517 KL Den Haag
070 891 26 21 (op werkdagen van 8:30 tot 17:00 uur)
vrienden@expertisecentrumeuthanasie.nl
expertisecentrumeuthanasie.nl/vrienden

Redactie Elke Swart
Aan dit nummer werkten mee
Annerieke Dekker, Lobsang Jap-A-Joe, Marijke van Moll, Willeke Stadtman
Fotografie Martijn Beekman
Vormgeving Studio Het Mes
Drukwerk en verzending MEO

Copyright
Teksten uit deze nieuwsbrief mogen uitsluitend na schriftelijke toestemming van de redactie worden overgenomen.